

ปรากฏการณ์ 'แปะ' กับการประกันคุณภาพการศึกษาไทย

หลายปีที่ผ่านมา มีกฎเกณฑ์มากมายถูกสร้างขึ้นในวงวิชาการศึกษาระดับสูง ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา เหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียดและการดิ้นรนเอาตัวรอดในหมู่คนทำงานวิชาการทั้งในระดับอาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ ผลพวงหนึ่งที่เกิดขึ้นและเริ่มแผ่กระจายเป็นดอกเห็ดในชุมชนอุดมศึกษาหลายแห่ง คือ ปรากฏการณ์ "แปะ" ที่น่าสนใจมีดังนี้

เนื่องจากอาจารย์ทุกคนถูกบังคับให้ต้องมีตำแหน่งวิชาการขั้นต่ำคือรองศาสตราจารย์ ไม่เช่นนั้นจะไม่ได้รับการเซ็นสัญญาต่ออายุงาน ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปก็ต้องมีบทความที่เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตีพิมพ์ก่อนจบ ถือเป็นเงื่อนไขจำเป็นอันหนึ่งก่อนสำเร็จการศึกษา ฝ่ายเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็อยากได้ชิ้นงานของอาจารย์ก็ดี ของนักศึกษาก็ดี หรือของทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันก็ได้ เป็นผลงานประกันคุณภาพของคณะฯ ฝ่ายบริหารก็ต้องการคะแนนประกันคุณภาพสูงๆ เพื่อหน้าตาหรืออะไรก็ตามที่

เหล่านี้จึงนำไปสู่การทำข้อตกลงกันภายในหน่วยงาน มีการจับมือกันสร้าง "กลไก" บางอย่างเพื่อตอบสนอง "ระบบ" ประกันคุณภาพ และรักษา "ความมั่นคง" ในหน้าที่การงานให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างหนึ่งของข้อตกลงนั้น คือการให้อาจารย์หรือนักศึกษาคณะหนึ่งคนไต่ถามขอทุนทำผลงานวิชาการในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่ผลงานที่ทำเสร็จแล้วชิ้นนั้นสามารถมีชื่อของคณะอีกหลายคน "แปะ" อยู่ด้วยในฐานะผู้ร่วมดำเนินการได้ บทความวิจัยหรือวิชาการชิ้นเล็กๆ ไม่ถึงสิบหน้าชิ้นหนึ่งจึงอาจมีชื่อของผู้ร่วมเขียน (ซึ่งเขียนจริงหรือไม่ ไม่มีใครรู้) ได้อีกหลายคน แต่ที่นิยมทำกันอยู่ในตอนนี้คือมีผู้เขียน 4-10 คนต่องานวิจัยหรือบทความที่เกี่ยวข้องของหนึ่งชิ้น

ลองคิดเล่นๆ ดูว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นต่อจากการสร้างและใช้ "กลไก" ตาม "ระบบ" แบบนี้

อาจารย์หลายคนเข้าร่วมใน "ระบบ" และขับเคลื่อน "กลไก" นี้ กลายเป็นผู้มีผลงานวิชาการจำนวนมากภายในช่วงเวลาสั้นๆ โดยที่ตนเองไม่ต้องลงมือค้นคว้าหรือเขียนเอง ทั้งได้ตำแหน่งวิชาการโดยไม่ยาก เพราะมีคุณสมบัติ "เข้าได้" ตามเกณฑ์ที่ "ระบบ" ตั้งไว้ คนเหล่านี้เมื่อได้ตำแหน่งวิชาการแล้วก็มักจะได้รับการติดต่อทาบทามให้เป็น "รีดเดอร์" ตรวจสอบและประเมินผลงานวิชาการในสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมทั้งผลงานของผู้ที่จะยื่นขอตำแหน่งวิชาการต่อไปด้วย

แต่ความที่ได้คุณวุฒิมาย่างง่ายๆ คนเหล่านี้จึงทำได้เพียงประเมินคุณภาพของงานแต่ละชิ้นที่ "รูปแบบ" ไม่ใช่ที่ "เนื้อหา" งานที่ใส่ข้อมูล (information) อย่างพุ่มเฟือยและไร้ทิศทางกลายเป็นงานที่มีคุณภาพ ส่วนงานที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ (original knowledge) กลับถูกตั้งคำถามและมองว่าออกนอกกรอบทาง "ปริมาณ" ของข้อมูลกลายเป็นตัวตัดสิน "คุณภาพ" ของการศึกษา ถ้าอ้างข้อมูลเยอะๆ ใช้คำศัพท์ที่ชาวบ้านไม่รู้เรื่องแปลว่าเป็นงานวิชาการชั้นสูง

บุคลากรเหล่านี้จำนวนมากผ่านการอบรมระบบประกันคุณภาพมาแล้ว จึงแม่นยำในกฎเกณฑ์และรูปแบบ แต่ดูเหมือนไม่มีความรู้ความเข้าใจใดๆ มากนักเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบอยู่ อาจารย์หลายคนมีผลงานการตรวจ "รูปแบบ" ของหลักสูตรต่างๆ มากมาย แต่กลับไม่มีผลงานด้าน "เนื้อหา" ที่เป็นการต่อยอดความรู้ในสายวิชาการของตน

แต่ก็น่าแปลกที่ผลงานการตรวจรูปแบบหรือหลักสูตรเหล่านี้กลับสามารถถูกนับให้เป็นผลงานด้านเนื้อหาความรู้ได้ในหลายสถาบัน

สำหรับบุคลากรกลุ่มนี้ งานวิชาการคุณภาพบังถึงงานที่ผ่านเกณฑ์ "ขั้นต่ำ" ของระบบประกันคุณภาพ พวกเขาประเมินผลงานวิชาการหนึ่งว่า "ดี" จากรูปแบบและปริมาณของการอ้างอิง จากการ "แปะ" ข้อความ

หรือคำศัพท์ยากๆ เข้าด้วยกันโดยไม่สนใจความหมาย หรือจากข้อมูลสถิติรูปร่างแต่ไม่สื่ออะไร

งานวิจัยจำนวนมากในปัจจุบันจึงเต็มไปด้วย "ข้อมูล" แต่กลับไม่มี "ความรู้" หรือ "ภูมิปัญญา" ของผู้ทำ รีดเดอร์หลายคนทำหน้าที่ของตนได้ดีที่สุดเพียงแค่ว่าเป็นผู้ตรวจพิสูจน์อักษร และคำว่า "วิชาการ" ก็ถูกทำให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องของการจัดการหลักสูตรเป็นหลักเท่านั้น

ที่น่าเศร้าก็คือ มีอาจารย์จำนวนไม่น้อยที่ตั้งใจทำงานอย่างมีคุณภาพจริงๆ ไม่ได้สนใจ

"ระบบ" หรือ "กลไก" เพื่อให้ตัวเองอยู่รอด พวกเขาทุ่มเทชีวิตศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเขียนงานที่เป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในสาขาของตน ซึ่งส่วนใหญ่ต้องใช้เวลานานนับปีกว่าจะผลิตผลงานดีๆ ได้สักชิ้น แต่คนกลุ่มนี้กลับมีที่ยืนน้อยลงเรื่อยๆ ในสังคมอุดมศึกษา เนื่องจากการทำงานด้าน "เนื้อหา" นั้นยากกว่าการทำงานตาม "รูปแบบ" ซึ่งถ้าไม่มีผลงานมายื่นขอตำแหน่งวิชาการตามหลักเกณฑ์และในเวลาที่กำหนด พวกเขาจะถูกผลักให้ออกไปจากสถาบันอุดมศึกษา

อุดมการณ์ความเป็นครูที่วันนี้ถูกทำลายเพื่อครอบครัวยุคใหม่และความมั่นคงในอาชีพ ครูบาอาจารย์หลายคนจึงยอมละทิ้งคุณธรรมและคุณภาพ หันไปสนับสนุนปรากฏการณ์ "แปะ" เพื่อตัวกูและของกูไว้ก่อน

ที่น่าเศร้ายิ่งกว่านั้นก็คือ งบประมาณจำนวนมากถูกเทไปให้กับงานวิจัยเชิงปริมาณที่สนับสนุนปรากฏการณ์ "แปะ" และผลิตผลของปรากฏการณ์ "แปะ" ก็กำลังจะเป็นมาตรฐานวัดคุณภาพทางการศึกษาระดับสูงของประเทศไทย

สำหรับคนที่ได้ติจากการ "แปะ" มาแล้ว พวกเขาพร้อมที่จะสนับสนุนคนอื่นที่กำลังดิ้นรนอยู่ในวงการการศึกษาให้เข้ามาอยู่ในระบบเดียวกันด้วยความเมตตาแบบไทยๆ แต่ถ้าใครไม่เอาด้วย ก็จะถูกกีดกันออกไปให้ทำงานวิชาการอย่างโดดเดี่ยว คนที่ไม่

มติชน

Matchon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,100

Section: ประชาชน/กระแสรสชน

วันที่: พุธที่ 14 กันยายน 2560

ปีที่: 40

ฉบับที่: 14431

หน้า: 15(กลาง)

Col.Inch: 65.59

Ad Value: 72,149

PRValue (x3): 216,447

ศิลปิน: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: ปราบปรามการ 'แปะ' กับการประกันคุณภาพการศึกษาไทย

สนับสนุน "ระบบ" ถูกมองว่าเป็นผู้ไม่มีน้ำใจ ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่กำลังเดือดร้อนในทางวิชาการ อุดมการณ์ของครูมหาวิทยาลัยทุกวันนี้นิ่งแขวนอยู่บนเส้นด้ายโดยแท้

เพราะคำว่า "คุณธรรม" ถูกเข้าใจว่าเป็นความเมตตาอย่างมีขอบเขต สร้าง "กลไก" ตอบสนอง "ระบบ" เพื่อ "อุปถัมภ์" กันไปก่อนช่วยเหลือกันด้วยวิธีการใดก็ได้ไม่ต้องสนใจศีลธรรม และคำว่า "ปัญญา" ถูกมองว่าเป็นการร่วมมือกันหาแหล่งทุน ทำให้ถูกหลักเกณฑ์ และแบ่งผลประโยชน์ทางวิชาการ หากเป็นตามนี้แล้ว เราจะยังสามารถหวังให้มี "ความรู้คู่คุณธรรม" ในสถาบันอุดมศึกษาได้อีกหรือ

ถ้าอนาคตของชาติเข้าใจคุณธรรมและปัญญาไปในแนวทางนี้ ก็คงไม่ใช่ความผิดของพวกเขา หากคือความรับผิดชอบของคนรุ่นเราที่ยอมจำนนต่อปรากฏการณ์ "แปะ" ซึ่งกำลังจะกลายเป็นค่านิยมแบบใหม่ของวงการศึกษาระดับสูงของไทย

แน่นอนว่า ปรากฏการณ์แบบนี้ส่งผลดีต่อหน่วยงานและสถาบันการศึกษาที่จะได้คะแนนประกันคุณภาพสูงขึ้นในระยะสั้น แต่ในระยะยาวแล้ว คนที่ยังรักประเทศนี้ และศรัทธาต่อการศึกษาคงจะพอมองออกมา มันส่ง "ผลดี" หรือ "ผลร้าย" ต่อคุณภาพทางการศึกษาของลูกหลานไทย

ครูชน